

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 14. septembra 2017*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Článok 102 ZFEÚ – Zneužívanie dominantného postavenia – Pojem ‚neprimerané ceny‘ – Poplatky vyberané organizáciou kolektívnej správy autorského práva – Porovnanie so sadzbami uplatňovanými v iných členských štátoch – Výber referenčných štátov – Kritériá posúdenia cien – Výpočet pokuty“

Vo veci C-177/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Augstākā tiesa Administratīvo lietu departaments (Najvyšší súd, správne kolégium, Lotyšsko) z 22. marca 2016 a doručený Súdnemu dvoru 29. marca 2016, ktorý súvisí s konaním:

Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība

proti

Konkurences padome,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Prechal (spravodajkyňa), A. Rosas, C. Toader a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: X. Lopez Bancalari, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. februára 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība, v zastúpení: U. Zeltiņš, S. Novicka a D. Silava-Tomsone, advokāti,
- lotyšská vláda, v zastúpení: J. Treijs-Gigulis, I. Kalniņš, G. Bambāne, I. Kucina a D. Pelše, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: A. Lippstreu a T. Henze, splnomocnení zástupcovia,
- španielska vláda, v zastúpení: M. Sampol Pucurull, splnomocnený zástupca,
- holandská vláda, v zastúpení: M. H. S. Gijzen a M. K. Bulterman, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: lotyščina.

– Európska komisia, v zastúpení: C. Vollrath, I. Rubene a F. Castilla Contreras, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 6. apríla 2017,

vyhlásil tento rozsudok

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība (Agentúra na ochranu autorských práv a sprístupňovanie diel/lotyšské združenie autorov, Lotyšsko) (ďalej len „AKKA/LAA“) a Konkurences padome (Rada pre hospodársku súťaž, Lotyšsko) týkajúceho sa pokuty, ktorú neskôr táto rada uložila AKKA/LAA z dôvodu zneužitia dominantného postavenia.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) nesie názov „Vzťah medzi článkami [101 a 102 ZFEÚ] a vnútroštátnym súťažným právom“ a vo svojom odseku 1 uvádza:

„... Ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne sudy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na akékoľvek zneužitie zakázané článkom [102 ZFEÚ], uplatnia aj článok [102 ZFEÚ].“

- 4 Článok 5 uvedeného nariadenia, nazvaný „Právomoci orgánov hospodárskej súťaže členských štátov“, vo svojom prvom odseku stanovuje:

„Orgány hospodárskej súťaže členských štátov majú právomoc na uplatňovanie článkov [101 a 102 ZFEÚ] v jednotlivých prípadoch. Na tento účel, konajúc zo svojho vlastného podnetu alebo na základe sťažnosti, môžu prijímať tieto rozhodnutia:

...

– ukladať pokuty, pravidelné penále alebo iné sankcie podľa vnútroštátneho práva.

...“

- 5 Článok 23 uvedeného nariadenia s názvom „Pokuty“ vo svojich odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty, keď úmyselne alebo z nedbalosti:

a) porušujú článok [101 alebo článok 102 ZFEÚ]...

...

Pokuta uložená každému podniku alebo združeniu podnikov nepresiahne 10 % jeho celkového obratu v predchádzajúcom obchodnom roku.

...

3. Pri stanovení čiastky pokuty sa zohľadní závažnosť a doba trvania porušovania.“

Lotyšské právo

- 6 Článok 13 Konkurences likums (zákon o hospodárskej súťaži) zo 4. októbra 2001 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, č. 151) má rovnaký rozsah pôsobnosti ako článok 102 druhý odsek písm. a) ZFEÚ.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 7 AKKA/LAA, organizácia kolektívnej správy autorských práv k hudobným dielam, je jediným subjektom oprávneným v Lotyšsku udeľovať za odmenu licencie na verejné šírenie hudobných diel, ktorých autorské práva spravuje. Vyberá poplatky, z ktorých sú odmeňovaní lotyšskí nositelia autorských práv, a prostredníctvom zmlúv uzatvorených s organizáciami spravujúcimi autorské práva v zahraničí vyberá poplatky, z ktorých sú odmeňovaní zahraniční nositelia práv. Medzi subjektmi, ktorým udelila licenciu, sú najmä obchody a miesta poskytujúce služby, čiže používatelia diel chránených autorskými právami a s nimi súvisiacimi právami.
- 8 Rada pre hospodársku súťaž uložila rozhodnutím z 1. decembra 2008 AKKA/LAA pokutu z dôvodu zneužitia dominantného postavenia na základe uplatnenia príliš vysokých sadzieb. AKKA/LAA následne vypracovala nové sadzby, ktoré sa uplatňovali od roku 2011. Rada pre hospodársku súťaž začala 31. mája 2012 konanie o preskúmaní nových sadzieb.
- 9 V rámci tohto konania Rada pre hospodársku súťaž v prvom rade porovnala sadzby uplatňované v Lotyšsku na používanie hudobných diel v obchodoch a miestach poskytujúcich služby so sadzbami uplatňovanými v Litve a Estónsku ako pohraničnými členskými štátmi a susednými trhmi. Rada pre hospodársku súťaž konštatovala, že sadzby uplatňované v Lotyšsku boli vyššie ako sadzby uplatňované v Estónsku a väčšinou aj sadzby fakturované v Litve. Zatiaľ čo sú totiž v týchto troch členských štátoch sadzby vypočítané na základe rozlohy dotknutého obchodu alebo miesta poskytujúceho služby, Rada pre hospodársku súťaž uviedla, že pri rozlohe medzi 81 m² až 201 – 300 m², sú sadzby uplatňované v Lotyšsku dva- až trikrát vyššie ako sadzby uplatňované v dvoch ďalších baltských štátoch.
- 10 Rada pre hospodársku súťaž v druhom rade, s poukázaním na index parity kúpnej sily (ďalej len „index PKS“), spravila porovnanie s poplatkami v platnosti v dvadsiatke iných členských štátoch a v tejto súvislosti skonštatovala, že sadzby platné v Lotyšsku prevyšujú o 50 % až 100 % priemernú úroveň sadzieb uplatňovaných v týchto ďalších členských štátoch. Konkrétne pre obchody a miesta poskytujúce služby s rozlohou medzi 85,5 m² a v priemere 140 m² boli vyššie iba sadzby uplatňované v Rumunsku.
- 11 Rada pre hospodársku súťaž po tom, ako rozhodla, že poplatky platné v Lotyšsku v segmentoch, v ktorých boli tieto poplatky o niečo vyššie ako v Estónsku a Litve, neboli primerané, rozhodnutím z 2. apríla 2013 uložila AKKA/LAA pokutu vo výške 45 645,83 lotyšských lats (LVL) (okolo 32 080 eur) za zneužitie dominantného postavenia na základe článku 13 ods. 1 bodu 4 zákona o hospodárskej súťaži a článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Rada pre hospodársku súťaž vypočítala výšku tejto pokuty na základe obratu AKKA/LAA, pričom v tejto súvislosti považovala odmeny vybrané pre nositeľov práv za neoddeliteľnú súčasť obratu tejto organizácie, ktorá sa musí zohľadniť.

- 12 AKKA/LAA podala na Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správný súd, Lotyšsko) žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia, v ktorej na podporu svojej žaloby v podstate uvádzala štyri tvrdenia. Po prvé uvádzala, že Rada pre hospodársku súťaž obmedzila porovnanie sadzieb uplatňovaných v Lotyšsku najmä na sadzby uplatňované v pohraničných štátoch, čiže Estónsku a Litve, zatiaľ čo vzhľadom na hrubý domáci produkt, ako aj úroveň cien je situácia v Lotyšsku porovnateľná aj so situáciou v Bulharsku, Rumunsku, Poľsku a Maďarsku. Po druhé Rada pre hospodársku súťaž neuviedla zrozumiteľným spôsobom metódu, podľa ktorej boli referenčné sadzby vypočítané. Po tretie Rada pre hospodársku súťaž nesprávne usúdila, že AKKA/LAA má povinnosť výšku svojich sadzieb odôvodniť. Po štvrté Rada pre hospodársku súťaž nemala pri výpočte pokuty pre AKKA/LAA zohľadniť sumy vybrané ako autorská odmena, keďže tieto sumy nie sú súčasťou majetku tejto organizácie.
- 13 Rozsudkom z 9. februára 2015 Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správný súd) čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie. Tento súd rozhodol, že Rada pre hospodársku súťaž správne konštatovala existenciu zneužitia dominantného postavenia zo strany AKKA/LAA. Takisto uviedol, že porovnanie sadzieb za rovnaký druh služieb medzi Lotyšskom, Estónskom a Litvou bolo odôvodnené a že AKKA/LAA nevysvetlila skutočnosť, prečo sadzby uplatňované v Lotyšsku boli oveľa vyššie ako sadzby uplatňované v Estónsku a Litve. Tento súd však na základe toho, že rozhodol, že Rada pre hospodársku súťaž pri výpočte pokuty neoprávnene zohľadnila sumy vybrané ako autorská odmena, nariadil Rade pre hospodársku súťaž prepočítať výšku pokuty v lehote dvoch mesiacov od vyhlásenia svojho rozsudku.
- 14 AKKA/LAA z dôvodu, že tento rozsudok nevyhovel všetkým jej návrhom, podala proti tomuto rozsudku na vnútroštátny súd kasačný opravný prostriedok. Na druhú stranu Rada pre hospodársku súťaž tiež podala proti tomuto rozsudku odvolanie, keďže v ňom Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správný súd) zrušil ustanovenia napadnutého rozhodnutia týkajúce sa uloženej pokuty.
- 15 Podľa AKKA/LAA neuviedol Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správný súd) objektívne a overiteľné kritériá, ktoré by odôvodňovali, že sadzby uplatňované v Lotyšsku možno porovnať so sadzbami uplatňovanými v Estónsku a Litve. Tento súd podľa AKKA/LAA nevychádzal z ekonomických kritérií, ale z kritérií týkajúcich sa spoločných územných, historických a kultúrnych pomerov uvedených štátov.
- 16 Táto organizácia však najmä spochybňuje skutočnosť, že geografická blízkosť iných baltských štátov môže byť rozhodujúcim kritériom.
- 17 Rada pre hospodársku súťaž tvrdí, že uložená pokuta je v súlade s platnou vnútroštátnou právnou úpravou. Zdôrazňuje najmä to, že v práve hospodárskej súťaže sa za „obrat“ považuje celková suma všetkých príjmov z hospodárskej činnosti, ktorá v tomto prípade zahŕňa sumy vybrané AKKA/LAA ako autorská odmena.
- 18 Augstākā tiesa Administratīvo lietu departaments (Najvyšší súd, správne kolégium, Lotyšsko) si kladie otázky týkajúce sa výkladu článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ. Po prvé sa tento súd pýta, či činnosti AKKA/LAA majú vplyv na obchod medzi členskými štátmi a či teda spor vo veci samej spadá do pôsobnosti tohto ustanovenia. Po druhé má uvedený súd pochybnosti, pokiaľ ide o metódu, ktorou sa má určiť neprimeraná povaha cien. Po tretie nie je si istý spôsobom výpočtu pokuty, najmä pokiaľ ide o otázku, či sa majú na tento účel zohľadniť odmeny určené nositeľom práv.
- 19 Pokiaľ ide o prvý bod, vnútroštátny súd uvádza, že v napadnutom rozhodnutí Rada pre hospodársku súťaž uviedla, že AKKA/LAA vybrala aj odmeny pre hudobné diela pochádzajúce z iných členských štátov, a teda že neprimerané ceny boli takej povahy, že odrádzali použitie autorských diel z iných členských štátov v Lotyšsku.
- 20 Pokiaľ ide o druhý bod, týkajúci sa metódy, ktorou sa má určiť neprimeraná povaha cien, zastáva názor, že na jednej strane v prípade, že sadzby uplatňované v jednom členskom štáte zodpovedajú násobku sadzieb uplatňovaných v iných členských štátoch, rovnako ako vo veci, v ktorej bol rozsudok vyhlásený

13. júla 1989, *Lucazeau a i.* (110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326), predstavuje táto okolnosť dôkaz o existencii zneužitia dominantného postavenia. Na druhej strane uvádza, že existuje ešte neistota, pokiaľ ide o stanovenie sadziieb v situáciách, ktoré sú odlišné od tej, ktorej sa týkala posledná uvedená vec.

- 21 V prejednávanej veci sa kladie otázka týkajúca sa toho, či je porovnanie sadziieb uplatňovaných v Lotyšsku so sadzbami uplatňovanými v Estónsku a Litve dostatočné. Takéto zúžené porovnanie sa môže ukázať aj ako kontraproduktívne, keďže organizácie v pohraničných štátoch by mohli súhlasne zvýšiť svoje sadzby bez toho, aby to bolo postrehnutelné. V prípade, že by tento spôsob porovnania nebol správny, si vnútroštátny súd kladie otázku, či treba porovnať aj sadzby vo všetkých členských štátoch, poopravené vzhľadom na index PKS.
- 22 Vnútroštátny súd sa následne pýta na to, aké sú podmienky, aby sa sadzby považovali za „podstatne vyššie“ v zmysle bodu 25 rozsudku z 13. júla 1989, *Lucazeau a i.* (110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326), a aby bol dotknutý podnik povinný „opodstatniť rozdiel poukázaním na objektívne rozdiely medzi situáciou v dotknutom členskom štáte a situáciou, ktorá prevažuje vo všetkých ostatných členských štátoch“ v zmysle tohto bodu.
- 23 Pokiaľ ide o tretí bod týkajúci sa výpočtu výšky pokuty, vnútroštátny súd uvádza, že Súdny dvor ešte nerozhodoval o situácii, akou je situácia v spore vo veci samej, v ktorej bola uložená pokuta organizácii spravujúcej autorské práva. Z tohto dôvodu si vyžaduje objasnenie otázku, či sa majú zohľadniť sumy vybrané ako odmena nositeľom autorských práv.
- 24 Za týchto podmienok Augstākās tiesa Administratīvo lietu departaments (Najvyšší súd, správne kolégium) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Uplatní sa článok 102 druhý odsek písm. a) ZFEÚ v spore týkajúcom sa sadziieb stanovených vnútroštátnou organizáciou kolektívnej správy autorských práv, ak táto organizácia tiež vyberá odmeny za diela zahraničných autorov a sadzby, ktoré stanovila, môžu odrádzať od používania týchto diel v dotknutom členskom štáte?
2. Je na účely určenia obsahu pojmu ‚neprimerané ceny‘ použitého v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ v oblasti kolektívnej správy autorských práv a s nimi súvisiacich práv vhodné a dostatočné – a v akých prípadoch – porovnať ceny (sadzby) na predmetnom trhu s cenami (sadbami) na trhoch, ktoré s týmto trhom susedia?
3. Je na účely určenia obsahu pojmu ‚neprimerané ceny‘ použitého v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ v oblasti kolektívnej správy autorských práv a s nimi súvisiacich práv vhodné a dostatočné použiť index parity kúpnej sily odvodený od hrubého domáceho produktu?
4. Má sa porovnanie sadziieb vykonať v každom jednotlivom segmente sadziieb alebo vo vzťahu k priemernej úrovni sadziieb?
5. Kedy treba konštatovať, že rozdiel sadziieb skúmaných na účely pojmu ‚neprimerané ceny (sadzby)‘ použitého v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ je podstatný, takže hospodárskemu subjektu, ktorý má dominantné postavenie, prislúcha preukázať, že jeho sadzby sú primerané?
6. Aké informácie možno dôvodne očakávať od hospodárskeho subjektu na preukázanie primeranosti sadziieb týkajúcich sa diel, na ktoré sa vzťahujú autorské práva, v rámci uplatňovania článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ, ak cenu týchto diel nemožno určiť tak ako v prípade hmotných výrobkov? Tvoria ju len administratívne náklady organizácie kolektívnej správy autorských práv?

7. Treba v prípade porušenia práva hospodárskej súťaže na účely výpočtu pokuty vylúčiť z obratu organizácie kolektívnej správy autorských práv odmeny, ktoré tento hospodársky subjekt vyplatil autorom?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 25 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či obchod medzi členskými štátmi môže byť ovplyvnený výškou poplatkov stanovených organizáciou spravujúcou autorské práva, akou je AKKA/LAA, takým spôsobom, že sa uplatní článok 102 ZFEÚ.
- 26 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pri výklade a uplatnení podmienky uvedenej v článkoch 101 a 102 ZFEÚ týkajúcej sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi je potrebné zvoliť si ako východisko skutočnosť, že jej cieľom je určiť v rámci právnej úpravy hospodárskej súťaže pôsobnosť práva Únie vo vzťahu k právnym poriadkom členských štátov. Preto do pôsobnosti práva Únie patria všetky kartelové dohody a postupy, ktoré by mohli ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi spôsobom, ktorý by mohol škodiť napĺňaniu cieľov jednotného trhu medzi členskými štátmi, najmä rozdelením vnútroštátnych trhov alebo zmenou štruktúry hospodárskej súťaže na spoločnom trhu (rozsudok z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 89 a citovaná judikatúra).
- 27 Na to, aby boli rozhodnutie, dohoda alebo postup spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, musia na základe objektívnych právnych alebo skutkových dôvodov umožniť s dostatočnou pravdepodobnosťou predpokladať, že by mohli mať priamy či nepriamy, súčasný či potenciálny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, a to takým spôsobom, že by bolo možné obávať sa, že budú brániť vytvoreniu spoločného trhu medzi členskými štátmi. Okrem iného je potrebné, aby tento vplyv nebol bezvýznamný (rozsudok z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 90 a citovaná judikatúra).
- 28 Súdny dvor však už implicitne uznal, že sadzby uplatňované organizáciou spravujúcou autorské práva majúcou monopol môžu mať vplyv na cezhraničný obchod, čo je situácia, na ktorú sa vzťahuje článok 102 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319; z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, ako aj z 27. februára 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110).
- 29 Na obchod medzi členskými štátmi môžu mať totiž vplyv sadzby vyberané organizáciou spravujúcou autorské práva, akou je AKKA/LAA, ktorá má v tomto členskom štáte monopol a ktorá v ňom okrem práv lotyšských nositeľov práv spravuje aj práva zahraničných nositeľov práv.
- 30 Na prvú otázku treba teda odpovedať tak, že obchod medzi členskými štátmi môže byť ovplyvnený výškou poplatkov stanovených organizáciou spravujúcou autorské práva, ktorá má monopol a ktorá spravuje aj práva zahraničných nositeľov práv, takým spôsobom, že sa uplatní článok 102 ZFEÚ.

O druhej, tretej a štvrtej otázke

- 31 Svojou druhou, treťou a štvrtou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, na jednej strane, či je na účely preskúmania, či organizácia spravujúca autorské práva uplatňuje neprímerané ceny v zmysle článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ, vhodné porovnať jej sadzby so sadzbami uplatňovanými v susedných štátoch, ako aj so sadzbami

uplatňovanými v iných členských štátoch, poopravenými vzhľadom na index PKS, a na druhej strane, či toto porovnanie treba vykonať vo vzťahu ku každému segmentu užívateľov alebo vo vzťahu k priemeru sadziieb.

- 32 Na úvod treba pripomenúť, že pojem „podnik“ uvedený v článku 102 ZFEÚ zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od svojho právneho postavenia a spôsobu svojho financovania (pozri najmä rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, body 20 a 21 a citovanú judikatúru).
- 33 Hospodárskou činnosťou je akákoľvek činnosť pozostávajúca z ponúkania tovarov alebo služieb na danom trhu (rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, bod 22 a citovaná judikatúra). V prejednávanvej veci zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že nie je spochybnené, že činnosť AKKA/LAA, ktorá spočíva vo výbere poplatkov, z ktorých sú odmeňovaní autori hudobných diel, je služba.
- 34 Okrem toho organizácia, akou je AKKA/LAA, ktorá má monopol na poskytovanie uvedenej služby na území členského štátu, má dominantné postavenie na podstatnej časti vnútorného trhu v zmysle článku 102 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, bod 86 a citovanú judikatúru).
- 35 Zneužitie dominantného postavenia v zmysle uvedeného článku by tak mohlo spočívať v uplatňovaní príliš vysokých cien bez primeraného pomeru k hospodárskej hodnote poskytnutého plnenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 2008, Kanal 5 a TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, bod 28 a citovanú judikatúru).
- 36 V tejto súvislosti treba posúdiť, či existuje prílišný nepomer medzi skutočne vynaloženými nákladmi a skutočne požadovanou cenou, a ak áno, preskúmať, či bola uložená neprimeraná cena, a to buď sama osebe, alebo v porovnaní s konkurenčnými výrobkami (rozsudok zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, 27/76, EU:C:1978:22, bod 252).
- 37 ^Ako však v podstate uviedol generálny advokát v bode 36 svojich návrhov a ako to uznal aj Súdny dvor (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, 27/76, EU:C:1978:22, bod 253), existujú iné metódy, ktoré umožňujú určiť prípadnú neprimeranú úroveň ceny.
- 38 Podľa judikatúry Súdneho dvora sa však metóda založená na porovnaní cien uplatňovaných v dotknutom členskom štáte s cenami uplatňovanými v iných členských štátoch má považovať za správnu. Z tejto judikatúry totiž vyplýva, že ak podnik s dominantným postavením požaduje za svoje služby sadzby, ktoré sú podstatne vyššie ako sadzby uplatňované v iných členských štátoch, a pod podmienkou, že porovnanie výšky sadziieb sa uskutočnilo na jednotnom základe, tento rozdiel treba považovať za znak zneužitia dominantného postavenia (rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, bod 38, ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, bod 25).
- 39 Vzhľadom na skutočnosť, že vo veciach, ktoré viedli k vyhláseniu rozsudkov uvedených v predchádzajúcom bode, boli sadzby uplatňované organizáciou spravujúcou autorské práva jedného členského štátu porovnané so sadzbami v platnosti vo všetkých ostatných členských štátoch v danom čase, sa však vnútroštátny súd pýta, či porovnanie, akým je porovnanie, ktoré vykonala Rada pre hospodársku súťaž v spore vo veci samej medzi sadzbami uplatňovanými AKKA/LAA v Lotyšsku a sadzbami uplatňovanými v Litve a Estónsku, podporené porovnaním so sadzbami uplatňovanými v iných členských štátoch poopravené vzhľadom na index PKS, je dostatočne reprezentatívne.
- 40 V tejto súvislosti treba najprv uviesť, že porovnanie sa nemôže považovať za nedostatočne reprezentatívne iba z toho dôvodu, že zahŕňa obmedzený počet členských štátov.

- 41 Naopak, takéto porovnanie môže byť relevantné pod podmienkou, ako to uviedol aj generálny advokát v bode 61 svojich návrhov, že referenčné členské štáty budú vybrané podľa objektívnych, primeraných a overiteľných kritérií. Preto v ňom nemôže byť minimálny počet trhov, ktoré treba porovnať, a výber vhodných analogických trhov závisí od osobitných okolností každého prípadu.
- 42 Medzi týmito kritériami môžu byť najmä spotrebné návyky a iné hospodárske alebo sociálno-kultúrne faktory, akými sú hrubý domáci produkt na obyvateľa a historické a kultúrne dedičstvo. Je na vnútroštátnom súde, aby vzhľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci posúdil relevantnosť kritérií uplatnených v spore vo veci samej.
- 43 Pokiaľ ide o porovnanie sadziieb uplatňovaných organizáciou spravujúcou autorské práva v spore vo veci samej so sadzbami uplatňovanými organizáciami usadenými v dvadsiatich členských štátoch okrem Estónska a Litvy, takéto porovnanie môže slúžiť na overenie výsledkov, ktoré už boli dosiahnuté porovnaním zahrňujúcim menší počet členských štátov.
- 44 Následne treba pripomenúť, že porovnanie medzi cenami uplatňovanými v dotknutom členskom štáte a cenami uplatňovanými v iných členských štátoch sa musí vykonať na jednotnom základe (rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, bod 38, ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, bod 25).
- 45 V prejednávanej veci vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či je vo vybranom referenčnom štáte metóda výpočtu sadziieb založená na rozlohe dotknutého obchodu alebo miesta poskytujúceho služby analogická metóde výpočtu uplatňovanej v Lotyšsku. Ak to tak je, môže z toho tento súd odvodiť, že základ porovnania je jednotný, pokiaľ však bol pri porovnaní so sadzbami uplatňovanými v členských štátoch, v ktorých nie sú hospodárskej podmienky podobné hospodárskym podmienkam v Lotyšsku, zohľadnený index PKS.
- 46 V tomto ohľade treba konštatovať, ako to uviedol generálny advokát v bode 85 svojich návrhov, že vo všeobecnosti existujú medzi členskými štátmi výrazné rozdiely v cenách za rovnaké služby, pričom tieto rozdiely majú úzku súvislosť s rozdielnou kúpnu silou občanov, vyjadrenou indexom PKS. Možnosť prevádzkovateľov obchodov a miest poskytujúcich služby platiť za služby organizácie spravujúcej autorské práva je ovplyvnená životnou úrovňou a kúpnu silou. Z tohto dôvodu treba pri porovnaní sadziieb v platnosti v rôznych členských štátoch s rozdielnou životnou úrovňou za rovnakú službu nevyhnutne zohľadniť index PKS.
- 47 Vnútroštátny súd sa nakoniec pýta, či treba porovnať rôzne segmenty užívateľov alebo naopak priemernú sadzbu všetkých segmentov.
- 48 Ako bolo potvrdené na pojednávaní, pojem „segmenty užívateľov“ sa týkajú obchodov a miest poskytujúcich služby s určitou rozlohou. V tejto súvislosti zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, a z prednesov na pojednávaní vyplýva, že rozdiel v sadzbách možno konštatovať najmä v rámci rovnakého špecifického segmentu.
- 49 Dotknutej Rade pre hospodársku súťaž prináleží vykonať porovnanie a stanoviť jeho rozsah, pričom treba spresniť, že táto rada má istú mieru voľnej úvahy a že jednoznačná primeraná metóda neexistuje. Ako príklad treba uviesť, že vo veciach, ktoré viedli k vyhláseniu rozsudkov z 13. júla 1989, Tournier (395/87, EU:C:1989:319), ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i. (110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326), sa porovnanie týkalo poplatkov vybraných v rôznych členských štátoch od určitého typu diskotéky, a malo určené určité znaky, medzi ktoré patrila rozloha.
- 50 Možno preto vykonať porovnanie jedného alebo viacerých špecifických segmentov, ak existujú ukazovatele, že prípadná neprimeranosť poplatkov sa týka uvedených segmentov, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

51 Vzhľadom na uvedené treba na druhú, tretiu a štvrtú otázku odpovedať tak, že na účely preskúmania, či organizácia spravujúca autorské práva uplatňuje neprimerané ceny v zmysle článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ, je vhodné porovnať jej sadzby so sadzbami uplatňovanými v susedných štátoch, ako aj so sadzbami uplatňovanými v iných členských štátoch, poopravenými vzhľadom na index PKS, pokiaľ boli referenčné štáty vybrané na základe objektívnych, primeraných a overiteľných kritérií a pokiaľ bol základ pre vykonané porovnania jednotný. Sadzby uplatňované v jednom alebo viacerých špecifických segmentoch užívateľov je možné porovnať, pokiaľ existujú ukazovatele, že neprimeranosť poplatkov sa týka uvedených segmentov.

O piatej a šiestej otázke

52 Svojou piatou a šiestou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate na jednej strane pýta, aký veľký rozdiel medzi porovnávanými sadzbami sa má považovať za podstatný a následne tak má predstavovať znak zneužitia dominantného postavenia, a na druhej strane, aké dôkazy môže predložiť organizácia spravujúca autorské práva na účely vyvrátenia neprimeranosti sadziieb.

53 Na úvod treba pripomenúť, že ak podnik s dominantným postavením požaduje za svoje služby sadzby, ktoré sú podstatne vyššie ako sadzby uplatňované v iných členských štátoch, tento rozdiel treba považovať za znak zneužitia dominantného postavenia (rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, bod 38, ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, bod 25).

54 V prejednávanej veci, ako to uvádza vnútroštátny súd, je však rozdiel existujúci medzi sadzbami uplatňovanými v Lotyšsku a sadzbami uplatňovanými v iných referenčných členských štátoch nižší ako rozdiely, ktoré boli konštatované medzi poplatkami niektorých členských štátov vo veciach, ktoré viedli k vyhláseniu rozsudkov z 13. júla 1989, Tournier (395/87, EU:C:1989:319), ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i. (110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326). V tejto súvislosti tento súd tvrdí, že Rada pre hospodársku súťaž konštatovala, že pri rozlohe medzi 81 m² až 201 – 300 m² sú sadzby v Lotyšsku minimálne dvakrát vyššie ako sadzby uplatňované v Estónsku a Litve. Pokiaľ ide o porovnanie vykonané so sadzbami uplatňovanými v iných členských štátoch uvedených v bode 43 tohto rozsudku, uvedený súd konštatoval, že sadzby uplatňované v Lotyšsku prevyšovali o 50 až 100 % priemernú úroveň sadziieb Únie, pričom spresnil, že pokiaľ ide o poplatky splatné za plochy o rozlohe medzi 85,5 m² a v priemere 140 m², iba poplatky uplatňované v Rumunsku boli vyššie ako poplatky platné v Lotyšsku.

55 Z rozsudkov z 13. júla 1989, Tournier (395/87, EU:C:1989:319), ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i. (110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326), však nemožno vyvodiť, že rozdiely, akými sú rozdiely konštatované v spore vo veci samej, nemôžu byť v žiadnom prípade považované za „podstatné“. Neexistuje totiž minimálny rozdiel, od ktorého možno sadzbu považovať za „podstatne vyššiu“, keďže v tejto súvislosti sú určujúce okolnosti každého jednotlivého prípadu. Rozdiel medzi poplatkami tak možno kvalifikovať ako „podstatný“, ak je významný a trvalý vzhľadom na skutočnosti, pokiaľ ide najmä o dotknutý trh, čo prináleží preskúmať vnútroštátnemu súdu.

56 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, ako to uviedol aj generálny advokát v bode 107 svojich návrhov, že na to, aby mohli byť dotknuté sadzby považované za „zneužívajúce“, musí byť rozdiel relatívne vysoký. Okrem toho musí tento rozdiel pretrvávajúť určitú dobu a nebyť dočasný alebo príležitostný.

57 Ďalej treba uviesť, že tieto skutočnosti predstavujú iba znaky zneužitia dominantného postavenia. Organizácia spravujúca autorské práva má možnosť odôvodniť rozdiel poukázaním na objektívne rozdiely medzi situáciou v dotknutom členskom štáte a situáciou, ktorá prevažuje v ostatných členských štátoch zahrnutých v porovnaní (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, bod 38, ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, bod 25).

- 58 Na odôvodnenie takéhoto rozdielu sa môžu zobrať do úvahy niektoré skutočnosti, akými sú vzťah existujúci medzi výškou poplatku a sumou, ktorá bola nositeľom práv skutočne zaplatená. Pokiaľ je totiž pomer výnosu z poplatkov oveľa viac ovplyvnený nákladmi za výber, správu a rozdelenie než vyplatením nositeľom autorských práv, nie je vylúčené, že ide presne o nedostatok konkurencie na dotknutom trhu, ktorý môže vysvetliť výšku administratívnej záťaže, a teda vyššiu sadzbu poplatkov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, bod 42, ako aj z 13. júla 1989, Lucazeau a i., 110/88, 241/88 a 242/88, EU:C:1989:326, bod 29).
- 59 V prejednávanej veci AKKA/LAA na pojednávaní uviedla, že časť nákladov za výber, správu a rozdelenie neprevyšuje 20 % celkovej vybratej sumy. Ak to je tak, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, tieto náklady sa na prvý pohľad nezdájú príliš vysoké vo vzťahu k sumám vyplácaným nositeľom autorských práv, a tým nesvedčia o neefektívnej správe. Okrem toho skutočnosť, že uvedené náklady sú vyššie ako náklady v referenčných členských štátoch, sa môže vysvetliť existenciou objektívnych okolností, ktoré majú vplyv na náklady, akými je osobitná právna úprava zatažujúca fungovanie správneho aparátu alebo iné charakteristiky vlastné dotknutému trhu.
- 60 Naopak, ak sa ukáže, že odmeny vyplácané AKKA/LAA nositeľom práv sú vyššie ako odmeny vyplácané v referenčných štátoch a že tento rozdiel možno považovať za podstatný, je na AKKA/LAA, aby odôvodnil túto okolnosť. Toto odôvodnenie môže spočívať v existencii vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa spravodlivého odmeňovania, ktorá je odlišná od odmeňovania v iných členských štátoch, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 61 Z toho vyplýva, že na piatu a šiestu otázku treba odpovedať tak, že rozdiel medzi porovnávanými sadzbami sa má považovať za podstatný, ak je významný a trvalý. Takýto rozdiel predstavuje znak zneužitia dominantného postavenia a organizácii spravujúcej autorské práva s dominantným postavením prináleží preukázať, že jej ceny sú primerané, a to na základe objektívnych okolností majúcich vplyv na náklady na správu alebo odmeňovanie nositeľov práv.

O siedmej otázke

- 62 Svojou siedmou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, že sa zistí porušenie uvedené v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ, treba na účely stanovenia výšky pokuty zahrnúť do obratu dotknutej organizácie spravujúcej autorské práva odmeny určené nositeľom práv.
- 63 Z článku 5 nariadenia č. 1/2003 vyplýva, že orgány hospodárskej súťaže členských štátov môžu v rámci uplatňovania článku 102 ZFEÚ ukladať pokuty, pravidelné penále alebo iné sankcie podľa vnútroštátneho práva.
- 64 V tejto súvislosti treba v Únii dbať na jednotné uplatňovanie článku 102 ZFEÚ, aby prišlo k účinnému uplatneniu uvedeného článku. Hoci článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, ktorý sa uplatňuje na pokuty uložené Európskou komisiou v prípade porušenia článkov 101 a 102 ZFEÚ, nezaväzuje vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže, je možné, aby tieto orgány pri posudzovaní obratu podniku na to, aby tomuto podniku uložili za porušenie článku 102 ZFEÚ maximálnu výšku pokuty, zaujali prístup koherentný s výkladom pojmu „obrat“ stanovenom v uvedenom článku 23.
- 65 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa totiž tento pojem týka hodnoty predaja tovaru alebo služieb dotknutého podniku, keďže odráža skutočnú ekonomickú situáciu tohto podniku (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. septembra 2016, Pilkington Group a i./Komisia, C-101/15 P, EU:C:2016:631, body 16 až 18 a citovaná judikatúra).

- 66 V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bode 33 tohto rozsudku, služby poskytované AKKA/LAA pozostávajú z výberu poplatkov, z ktorých sú odmeňovaní autori hudobných diel. Vzhľadom na všetky relevantné skutočnosti sporu vo veci samej prináleží vnútroštátnemu súdu preskúmať, či je v službách poskytovaných AKKA/LAA zahrnutá časť z týchto poplatkov zodpovedajúca odmenám vyplateným uvedeným autorom.
- 67 V tejto súvislosti môže vnútroštátny súd zohľadniť najmä podľa vnútroštátneho práva existujúce právne a hospodárske väzby medzi AKKA/LAA ako sprostredkovateľom a nositeľmi práv, aby bolo možné určiť, či tvoria hospodársku jednotku. Ak to tak je, možno považovať časť predstavujúcu odmeny pre týchto nositeľov práv za súčasť služby poskytovanej AKKA/LAA.
- 68 Okrem toho treba uviesť, že keď vnútroštátny orgán hospodárskej súťaže uloží pokutu, musí byť táto pokuta, rovnako ako akákoľvek sankcia uložená vnútroštátnymi orgánmi z dôvodu porušenia práva Únie, účinná, primeraná a odradzujúca (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júla 1999, Nunes a de Matos, C-186/98, EU:C:1999:376, bod 10 a citovanú judikatúru).
- 69 V tejto súvislosti treba na stanovenie konečnej výšky pokuty zohľadniť aj skutočnosť, že Rada pre hospodársku súťaž už AKKA/LAA uložila v priebehu roka 2008 prvú pokutu z dôvodu, že AKKA/LAA uplatňovala neprimerané ceny, a že v priebehu roka 2013 po novom vyšetrení jej napadnutým rozhodnutím uložila na základe porušenia článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ druhú pokutu.
- 70 Na účely zaistenia účinnej, primeranej a odradzujúcej povahy uloženej sankcie, ako je uvedená v bode 68 tohto rozsudku, treba teda zohľadniť celkovú dĺžku porušenia, jeho opakujúcu sa povahu, ako aj to, či prvá pokuta bola dostatočne odradzujúca.
- 71 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na siedmu otázku odpovedať tak, že v prípade, že sa zistí porušenie uvedené v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ, treba na účely stanovenia výšky pokuty zahrnúť do obratu dotknutej organizácie spravujúcej autorské práva odmeny určené nositeľom práv pod podmienkou, že tieto odmeny sú súčasťou služieb poskytovaných touto organizáciou a že uvedené zahrnutie je nevyhnutné na zaistenie účinnej, primeranej a odradzujúcej povahy uloženej sankcie. Vzhľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či sú tieto podmienky splnené.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- 1. Obchod medzi členskými štátmi môže byť ovplyvnený výškou poplatkov stanovených organizáciou spravujúcou autorské práva, ktorá má monopol a ktorá spravuje aj práva zahraničných nositeľov práv, takým spôsobom, že sa uplatní článok 102 ZFEÚ.**
- 2. Na účely preskúmania, či organizácia spravujúca autorské práva uplatňuje neprimerané ceny v zmysle článku 102 druhého odseku písm. a) ZFEÚ, je vhodné porovnať jej sadzby so sadzbami uplatňovanými v susedných štátoch, ako aj so sadzbami uplatňovanými v iných členských štátoch, poopravenými vzhľadom na index parity kúpnej sily, pokiaľ boli referenčné štáty vybrané na základe objektívnych, primeraných a overiteľných kritérií**

a pokiaľ bol základ pre vykonané porovnania jednotný. Sadzby uplatňované v jednom alebo viacerých špecifických segmentoch užívateľov je možné porovnať, pokiaľ existujú ukazovatele, že neprimeranosť poplatkov sa týka uvedených segmentov

- 3. Rozdiel medzi porovnávanými sadzbami sa má považovať za podstatný, ak je významný a trvalý. Takýto rozdiel predstavuje znak zneužitia dominantného postavenia a organizácii spravujúcej autorské práva s dominantným postavením prináleží preukázať, že jej ceny sú primerané, a to na základe objektívnych okolností majúcich vplyv na náklady na správu alebo odmeňovanie nositeľov práv.**
- 4. V prípade, že sa zistí porušenie uvedené v článku 102 druhom odseku písm. a) ZFEÚ, treba na účely stanovenia výšky pokuty zahrnúť do obratu dotknutej organizácie spravujúcej autorské práva odmeny určené nositeľom práv pod podmienkou, že tieto odmeny sú súčasťou služieb poskytovaných touto organizáciou a že uvedené zahrnutie je nevyhnutné na zaistenie účinnej, primeranej a odradzujúcej povahy uloženej sankcie. Vzhľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či sú tieto podmienky splnené.**

Podpisy